

ZJEVENÍ NA CESTĚ DO EMAUS

Převod materiálu
Coufal Jaroslav
Pořadí v lekci
40

VSTUPNÍ VERŠ

Žalmy 98:2-3 — Hospodin dal poznat svoji spásu, zjevil před oči národů svoji spravedlnost, na své milosrdenství se rozpomenul, na svou věrnost domu Izraele. Spasí všechny dálavy země spásu našeho Boha.

LITURGICKÉ ČTENÍ

L 24,13-19

KATECHETICKÉ POZNÁMKY

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

- zjevení vzkříšeného Krista je u L popsáno nejobsažněji. (Srovnejte s oběma zjeveními Vzkříšeného v závěru Janova evangelia, J 20. a 21.kap.) Lukáš v podrobný popis přivolává do paměti všechny skutečnosti, týkající se starozákonních předpovědí o Mesiáši, který má trpět, zemřít a být vzkříšen. Pátelský rozhovor Ježíše probouzí v zasmušilých a zklamaných emauzských učednících radost. Lukáš připomíná, že setkání vzkříšeného Krista se neomezilo jen na setkání s jeho nejužším učednickým kruhem. Okruh svědků se tak rozšiřuje – svědectví Kleofášovo je potvrzeno učedníky: skutečně nejde o výmysl, protože i Šimon se setkal se vzkříšeným svědkem. Pro křesťanskou pospolitost má emauzský příběh významné svědectví, které potvrzuje závaznost starozákonní zvěsti pro výklad osoby Ježíše Krista – sám vzkříšené vyučuje této metodě: Starý zákon je vykladačským klíčem pro pochopení Kristova příběhu. Příběhem je potvrzena Kristova svatost, tj. sláva (24,26) – jde o atribut, který byl přiznán zejména Hospodinu, např. „Svatý Izraele“ – jen v přeneseném slova smyslu mohla být tato svatost přiznána lidem. Svatý Izraele vzbuzuje bázeň – víru.

- cesta do Emaus je především cestou pryč z Jeruzaléma. Tato cesta je vyznačena smutkem, bezradností a pochybnostmi. Údaj o vzdálenosti Emaus (60 stadií) od Jeruzaléma není zeměpisný, daleko spíše časový – cesta trvala „asi tři hodiny“ (EP). Lukáš zdrazňuje, že rozhovor Ježíše s učedníky na cestě pryč z Jeruzaléma zabírá určitý čas, i to, že se tam nakonec nečekaně vrací.

- „o čem to mluvíte?“ (v.17) – Ježíšovy otázky nesmějí k pouhému povrchnímu objasnění „faktů“, k výřtu toho, co se stalo. Ptají se po porozumění víry tímto událostem, po tom, zda učedníci ve velikonočních událostech nalézají nějaký smysl.

- Kleofáš ani jeho nejmenovaný průvodce nepatřili k významným osobám širšího kruhu Ježíšových učedníků, přesto se právě jim Ježíš zjevuje. Okruh svědků se za ně rozšiřovat – ti učedníci jsou toho svědectvím.

- Kleofášova odpověď (v.18) vlastně rekapituluje velikonoční události, jak Ježíšovo ukřižování, tak vzkříšení. Oboje však v jeho podání vyznívá jako uzavřený příběh, který vnesl do srdcí a myslí učedníků beznaději a zmatek. Nevědí si s tím vším rady. Pokládal Ježíše za proroka (v.19) – za muže, který vyřizuje Boží vůli,

tj. co si Bůh přeje. Navíc měl tento prorok zvláštní úlohu, měl vykoupit Izrael (v.21). Vysvětlíte, že vykoupení byl projev milosti – otrok byl vykoupen z otroctví nějakým vykupitelem – sám na to neměl prostě edky. Dělo se to před svatky. Izrael měl být také omilostněn, vykoupen – měl se stát lidem nezotročeným a neusilujícím o zotročení druhých, protože věděl, jaké to bylo, když byl otrokem. Vykoupení mělo konkrétní liturgické i sociální důsledky, tj. bohoslužebné i v mezilidských vztazích. U spasení nešlo tedy jen o vykoupení jednotlivce, ale o přiblížení celého Izraele, tedy a od nynějška rozšiřujícího se společenství – o Kleofáše a druhého učeníka, později o Samařany (Sk 1,8) a ostatní národy (L 24,27; Sk 1,8).

Odpověď na Ježíšovy otázky – to je odpověď církve na cestě „přes z Jeruzaléma“, církve, která mimo jiné utíká od starozákonní tradice. Tato církev přestala rozumět skutečnému dosahu přiblížení Ježíše z Nazareta.

- Ježíšova reakce – „jak jste nechápaví“ (Kral: nesmyslní, v.25) a „začal od Mojžíše“ (v.27) dosvědčuje, že teprve zvětš Zákona a Proroků umožňuje víře rozpoznat pravou povahu zvětš o Kristově vzkříšení. Učedníci sice už cosi o vzkříšení zaslechli, ale teprve zřetelná připomínka zvětš o skutcích Hospodinových i o trpícím spravedlivém Hospodinu v nich vzbudí nové očekávání. Bez této základní souvislosti, která vzkříšení umožňuje vidět jako podivuhodný čin spásy (jako např. Exodus), by zvětš o Kristově zmrtvýchvstání zůstávala povrchní zprávou, která za čas nikoho neosloví a které lidé velice rychle přestávají rozumět.

- „i stalo se, když s nimi seděl“ (v.30) – zde máme před sebou druhý vrchol přiblížení. U Kristova stolu, ve společenství VP, všude tam, kde se s Kristovou přítomností požívá, kde je jeho přítomnost přijímána, je definitivně prolomena malovra a slepota víry. „Srdce zpozdlá“ (v.25 K) se „rozhořčí“ vírou, očekáváním a novou hotovostí ke svatctví. (Dětem můžete v této souvislosti připomenout, jak se ve vašem sboru věřící Pán slaví, že je připomínkou nejen Kristovy oběti a vzkříšení, ale také jeho přítomnosti ve společenství věřících.). Hořící srdce je tedy radostné a nadějně myšlení, nadějně porozumění Božím slibem – srdce je kromě sídla věře, citu i sídlem rozumu.

- „v tu hodinu vstali“ (v. 33) – obnovená víra se vydává zpět do Jeruzaléma – zpátky ke společenství, zpátky k opuštěné tradici Písem. Věbec není samozřejmé, že se učedníci vydali ještě dále na cestu. Ještě daleka nejsou u cíle, ale v síle setkání s živým Kristem se věřící – za tmy – vydávají za brány lidských přiblížení.

2. úskalí textu:

- nepoznaný Ježíš – nejde o to, že Ježíš po vzkříšení byl chvíli viditelný a chvíli neviditelný – na způsob nějaké science fiction. Učedníci jsou slepí ke Kristu, dokud nerozumí Písmu a dokud jsou v zajetí vlastního pohledu na velikonoční události. Prohlédnou, když jsou osloveni biblickým (starozákonním) kázáním a vysluhováním VP. Ani tady nemají však Ježíše ve své moci (zrakem, kamerou...), Ježíš zmizí, ale oni v síle radosti ze setkání se vydávají na další cestu v naprosto jiném rozpoložení. Nesoustěte se příliš na Ježíšovu viditelnost a neviditelnost, spíše zdrazněte proměnu rozpoložení učedníků.

- „jak jste nechápaví“ (v.25) není ani nadávka, ani hodnocení intelektuální úrovně. Výtku je ostrá (prorocká) – ale postihuje rozpoložení víry. Na této malodušnosti církve se podílejí jak vzdělanci, tak prostáci.

- soustěte děti na to, že Ježíš zmizel až v určitou chvíli. Neodešel předem, ani nesetřval přesvědčení dlouho. „Nevybavoval se“ s učedníky v přátelském rozhovoru – odešel ve chvíli, kdy učedníci konečně prohlédli, s kým mají tu věst. Lukáš zdrazněním nenadálého odchodu zřejmě nechtěl vyvolat tajemnost něho odchodu, ale nezachytitelnost Krista lidskou naukou, gestem nebo úkonem – je sřchovaně přítomný, není však dokazatelný – pouze se o něm dá svědčit – proto jdou zpět do Jeruzaléma a nestaví mu svatyni, aby ho uctívali jako emauzský zázrak.

3. metodické pokyny:

Masky z obrázku si tentokrát můžete sami vystřihnout a opatřit gumíčkou, abyste si je mohli na začátku nasadit. Nejdříve masku s ořezáním. Ptejte se pak: Mám nyní oči? A vidím? Znáte úsloví, že někdo pro oči nevidí? Co znamená? Je možné mít oči a nevidět? Kdy například? Potom si nasadte druhou masku a ptejte se: Mám nyní oči? A co mám? A vidím? Skrz co se dívám? Napadá vás, co by ty masky mohly znamenat? Připravte vyprávění jako návod. Po něm se ptejte, zda je jim už smysl masek jasnější. Popříkladě jim můžete předložit úkoll a společně se ji naučit. Potom si také děti masky vyrobí. Mohou se s nimi popříkladě vrátit do shromáždění a ptát se dospělých na jejich význam.

4. pomůcky: V biblickém atlase si přibližte místa a vzdálenosti, kde se pohyboval Ježíš s učedníky. Obrázky poutníků a starověký způsob cestování.

Seznamte se z předměty, které užíváme ve sborech při večeři Páně; seznamte se s jejich historií, máte-li například staré kalichy.

5. motivací uvedení do příběhu:

Pro mladší a střední školní věk:

Znáte nějakou radostnou písničku ze zpívání „Buď Tobě sláva“ nebo nějaký obrázek, který naznačuje, že někdo s chutí a radostí zpívá?

Pro starší školní věk:

Znáte hru na čemesla? Jejím cílem je rozpoznat, jaká lidská činnost se skrývá za postavou předvádějícího. Druhého člověka poznáme nejen podle toho, jak vypadá, jestli nám je sympatický, ale především, co dělá, jaké plody vydává jeho život.

6. osnovy vyprávění:

a) osnova pro mladší a střední školní věk:

I. Motivace

II Dva smutní učedníci na cestě z Jeruzaléma do Emaus

III. Rozhovor obou poutníků s neznámým poutníkem

IV. Neznámý počestný vysvětluje starozákonní proroctví

V. Společné stolování

VI. Poznání Ježíše – nenadálé zmizení

VII. Návrat do Jeruzaléma v nové radosti a síle – setkání s učedníky

b) poznámka a osnova pro starší školní věk:

I. Motivace

- II. Bezradní u?edníci jdou z Jeruzaléma do Emaus
- III. Nepoznaný Ježíš se p?ipojuje a ptá se
- IV. Kleofášova pou?ující odpově? – nespln?né nad?je Izraele
- V. Ježíšova výtka a p?ipomínka Zákona a Prorok?
- VI. Zaujatí u?edníci zvou Ježíše ke stolu
- VII. Radost z Kristova stolu – Ježíš mizí
- VIII. No?ní radostná cesta zp?t, setkání s u?edníky

VYPRÁV?NÍ

I. MOTIVACE

Každý z vás ur?it? n?kdy skládal puzzle. Obrázek se vytvo?í teprve, až se všechny dílky skládky spojí dohromady. Když n?který díl chybí nebo není na svém místě, zkresluje se celý obraz. N?kdy se také m?že stát, že si skoro složený obraz strhnete ze stolu na zem, nebo vám ho neš?astnou náhodou rozkopne mladší sourozenec. V jedinou chvíli p?ijde celá práce nazmar. Nechce se vám za?ít znovu. Když v tu chvíli ale p?ijde tatínek a pom?že vám trp?liv? znovu z jednotlivých kousk? skládat celek, který dává smysl, znova se vám ukáže to, co se zdálo ztraceno.

II. U?EDNÍCI JDOU Z JERUZALÉMA DO EMAUS

Po Ježíšov? uk?ižování se i u?edník?m rozpadlo všechno, pro co dote? žili. Prožili spolu s ním mnoho jedine ?ných událostí, ale to všechno te? ztratilo smysl, když Ježíš je mrtev. Je konec.

Dva z nich – jeden se jmenoval Kleofáš – si ?ekli, že ve m?st?, kde Ježíše uk?ižovali, už nebudou ani minutu. Pot?ebovali odejít, utéci p?ed událostmi posledních dn? – a tak sp?chají do m?ste?ka Emaus. Jenže p?ed tím, co je trápilo se nedalo jen tak utéct. A? se snaží sebevíc na to nemyslet, stejn? se k tomu v rozhovoru vracejí. Jak tomu mají rozum?t? V?bec nechápou, pro? se to muselo stát. Po?ád vzpomínají na to, co bylo. T?eba na to, jak Ježíš p?ed n?kolika dny vyhnal p?ekupníky z chrámu – vždy? se choval jako prorok! Byl pro n? zt? lesn?ním nových po?ádk?, které si tolik p?áli. Jenže jeho smrt to všechno p?ekazila. Nic už nemá cenu.

III. NEPOZNANÝ JEŽÍŠ SE P?IPOJUJE

Jejich zoufalé putování by takhle pokračovalo až do Emaus, kdyby se k nim nep?idal Ježíš. Po cest? se k nim p?ipojil, ale oni ho nepoznali – vid?li ho p?eci umírat. Tento zvláštní poutník zpo?átku poslouchal, o ?em si Kleofáš s tím druhým u?edníkem povídají. A pak – jako by ani nev?d?l, co se právě stalo v Jeruzalém? – se jich zeptal, o ?em to vlastn? mluví.

A tak mu o t?ch událostech posledních dn? ?ekli. O tom, jak doufali, jak v??ili, že Ježíš povede celý Izrael. Tak, jako kdysi Mojžíš, když vyvedl jejich praotce – otroky – z Egypta. I te? by to pro všechny znamenalo vysvobození, nový za?átek – kdyby Ježíš žil. Práv? tak, jako otrok pot?eboval n?koho, kdo ho z otroctví

vyplatí, vysvobodí – a on bude moci žít nový život, tak i oni očekávali začátek nové doby s Ježíšem.

Jenže už je to ten den, co ho ukřižovali, a nic se neděje. Teď už neví ničemu. Ani tomu, s čím dnes ráno přišly ženy od Ježíšova hrobu: nenašly totiž Ježíšovo tělo. Chtěly ho nabalzamovat vonnými mastmi, ale našly vstup do hrobu otevřený a jeho tělo vevnitř nebylo. A vyprávěly také, že měly vidění. Prý andělé jim řekli, že Ježíš žije. Ano, je sice pravda, že Ježíšovo tělo je pryč – i mnozí uředníci se tam sešli, aby se přesvědčili – ale Ježíše samotného nikdo neviděl.

IV. JEŽÍŠOVA VÝTKA A PŘIPOMÍNKA ZÁKONA A PROROKŮ

A tu jim ten pocestný začal vysvětlovat, že tento zachránce (Mesiáš), ve kterého doufali – musel trpět: proto, aby se ukázala Boží moc, která je silnější než smrt. Vždyť o tom už dávno proroci mluvili. A připomínal jim i další příběhy z bible, které přece i oni znali. Ale on je užil podívat se na ně jinak, nově. „Vždyť vy jste to ale vůbec nepochopili! Přeci třeba právě na tom Mojžíšovi vidíte, jak Hospodin jedná s člověkem. Že tam, kde není už žádná naděje na záchranu, Pán Bůh neřekne člověka zachraňuje. Vy si sice připomínáte starozákonní příběhy, ale berete je už jen jako minulost.“

Tento podivný pocestný jim ale nevyhuboval. Při jeho slovech se jim začala vracet nová naděje. Naděje, že i dnes se mohou spolehnout na Boží záchranu, jako se na ni mohli spolehnout Izraelci tenkrát v Egyptě. „Proč by nemohl Bůh zasáhnout i v této situaci?“ ptal se jich. „Proč by nemohl znovu z něčeho vzbudit život? Přesně takto vždycky Bůh jednal. Tak o tom přemýšlejte v celé bibli, tak tomu věřte i teď.“

Uředníci sami by se nad tím takto nezamysleli, ale teď je tu někdo, kdo v nich vzbuzuje novou naději. Jako by jim pomáhal znovu poskládat to, co považovali za nenapravitelně ztracené. Jako by jim z těch příběhů ze Starého zákona pomohl složit obraz o Bohu, který má moc – ano, vzbudit k životu to, co je mrtvé. Tento Bůh by mohl vzkřísit i mrtvého Ježíše. Když jim tohle začalo docházet, vstávala z mrtvých už i jejich víra.

V. ZAUJATÍ ÚŘEDNÍCI ZVOU JEŽÍŠE KE STOLU

Jak byli tím rozhovorem zaujatí, ani si nevšimli, že už jsou u městečka Emaus. Zdálo se, že ten poutník mívá ještě dál a že se chce vydat ke svému cíli ještě tohoto večera. Už se totiž začalo stmívat. Uředníkům se to nezdálo rozumné, aby šel ještě teď v noci, a hlavně by s tímto neznámým ještě rádi pobýli. Vždyť se s ním cítili zase tak dobře. Tak ho tedy přemluvili, aby šel k nim, přenocoval tu a ráno mohl pokračovat ve své cestě.

Toho večera však prožili ještě něco dalšího a také velmi zvláštního. Když pak seděli u stolu a chtěli začít jíst, ten poutník vzal chléb, děkoval za něj Bohu, lámal ho a podával jim. Vlastně to nebylo nic zvláštního. Ale oni si při tom vzpomněli zase na Ježíše. Přesně takto to on dělával. Ten poutník jim ho připomněl tak živě; něco z Ježíše tu opět bylo mezi nimi. Vzpomínka na poslední večeri s Ježíšem jim otevřela oči. Ale ano – vždyť to je Ježíš!

Najednou jako by jim spadly šupiny z očí! Znovu s Ježíšem začali požívat. A v tuto chvíli ho poznali. Celou dobu šel s nimi a oni ho pro svůj smutek nemohli poznat. To, v co by se neodvážili doufat, se jim teď stalo pravdou. Teď už nepochybovali o tom, co vyprávěly ženy ráno. Sami prožili setkání s Ježíšem. Teď jim to všechno došlo: měli pravdu, když jim po cestě řekl, že nic nechápou. Opravdu byli slepí a nevěřili slovům bible. Ale jako by se v nich při jeho slovech něco znovu rozhořelo – víra a naděje. „Ano, srdce v nás hořelo,“ řekli si potom, „když nám na cestě objasnil slova dávných proroků.“ Ti všichni přece mluvili o tom, že Bůh tvoří nové věci právě tam, kde už by člověk nic neočekával. Vždyť to bylo o něm – o Ježíši. On nezůstal mrtev, je tu s nimi.

Když tohle pochopili, ten poutník byl pryč. Víckrát ho už neviděli, ale věděli, že Ježíš s nimi zůstal. Ani my jsme ho oči neviděli, když jsme si připomínali poslední Ježíšovu věc s učedníky a slavili jsme věc Pán v kostele. Oči jsme ho neviděli, ale byl s námi a my jsme s jeho přítomností počítali.

VI.Noční radostná cesta zpět, setkání s učedníky

Ti dva pochopili, že teď už není důvod, proč dál zůstat tady – v Emaus. Už není před čím utíkat. Není ani důvod, proč právě tady čekat na to, jestli se tu Ježíš znovu nezjeví. Ne, samotné tohle místo není ničím zvláštní. Ježíš je s nimi tam, kde se spolu lidé sejdou a očekávají jeho přítomnost.

To, co teď chtěli ti dva nejvíc, bylo sedět zase spolu s dalšími Ježíšovými učedníky. Říct jim, co se jim přihodilo. Radovat se z toho spolu s nimi. Mohli by za nimi zpátky do Jeruzaléma vyrazit zase zítra ráno. Ale nemohou tu radost z toho, že Ježíš žije, už sami unést. Potřebují vyrazit hned. A tak se v tu hodinu zvedli a pozdě vešli v Jeruzalém učedníky shromážděné spolu. A měli ještě větší radost, protože se dověděli, že i Petrovi se stalo něco podobného. Že i Petr potkal živého Ježíše. A tím, jak si vzájemně sdělovali, co se stalo, jejich víra ještě rostla.

MODLITBA

Ty jsi s námi, Pane Bože, požád. I ve chvílích, kterým nerozumíme. Vidíme na tvém Synu – Ježíši Kristu, že tobě se dá věřit třeba i v situacích, které jsou z našeho pohledu beznadějně. To je velikonoční radostná jistota, které se chceme držet. Děkujeme ti za ni. Amen.

Podněty pro rozhovor:

- jsou dnes lidé také slepí k přítomnosti živého Krista?
- jak pomáhá Písmo proti slepotě vůči Kristu?
- jak pomáhá společenství věřících proti této slepotě?
- míváme také pochybnosti, že je živý Kristus přítomný?
- klade i nám Ježíš nějaké otázky? Kde na něj hledáme odpověď?
- patří k věc otázky, nebo musí mít člověk všechno jasné?
- v kterém jiném typickém lukášovském vyprávění se mluví o cestě z Jeruzaléma? (Lk 10, 30nn). Co se na ní všechno stalo?
 - za koho považovali Ježíše někdy Izraelité? (za proroka)
 - víte, co je to kauce? Požadají i dnes křesťané sbírky, aby někoho mohli vykoupit z otroctví nebo z nějakého zajetí?
 - v kterých situacích se začala probouzet víra učedníků při setkáních se vzkříšeným Ježíšem? Jsme my proti nim o něco ochuzeni?

- byli jste ve vašem sboru přítomni vysluhování ve jménu Pána? Jak křesťané vyjadřují při bohoslužbách svou radost? (písněmi, pozdravem pokoje)

- kde všude se setkáváme se zvěstí Zákona a Proroků? (Ve vánočním evangeliu také?)

- mají něco společného pražské Emauzy s biblickými? (jakou bohoslužebnou řečí se zde smělo hovořit ve stěedověku?)

Víte, že se tam nyní pořádají přednášky pro širší veřejnost?)

Odkaz na pracovní list

[40 Zjevení na cestě do Emauz](#)

[V3 Zjevení na cestě do Emauz](#)

[V3 Zjevení na cestě do Emauz](#)

Odkaz na píseň

[V nebi je trůn \(SV360\)](#)

[V nás srdce hořelo, když přišel Pán](#)

[Přemohl Ježíš smrti noc, z hrobu vstal](#)

[Ó hlavo plná trýzní, nečekáš na aplaus](#)

[Zstaň s námi, Pane, když se stmívá](#)

[Svítá nově den \(SV316\)](#)

[Pán z mrtvých vstal, na sebe vzal všechno](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 24,13–35](#)